اوربند

که غواړئ د سولې او پخلاینې دره
بېرته اوسي، اوربند ټینګ کړئ

دور سوم، شماره نزدهم، ۱۰ سنبله، ۱۳۹۸

ORBAND
CEASEFIRE Weekly
19th Issue, September 1, 20

- د سولې پر وراندې د خند او خند ناغېرې
- آزار گتلیه اوس وهه د چول مزلونه
- تر څمکې لاندې ستورې: د قلم نوموړکې سپاهي
- پایه‌های لرزان
- جرأت که د بې حیایي انتها

بختور ملت

مور نېکمرغه یو چې د دولت او حکومت مشران له دباندې د پردیو پر ټاکنو او الوتکو سپاره په تیاره را ته را رسېږي!
مور نېکمرغه یو چې پر سر د جانګیرې د باز له کښېناستو مو ولسمشران انتخابدلي شي!!
دا زمور امتیاز، غوراوی او د الله تعالی فضل و کرم دی!

تاکنیزه نښه
تاکنیزه شمېره
۹
ORZALA NATURALS لاطبیعی
افغانی، طبیعی، گیاهی

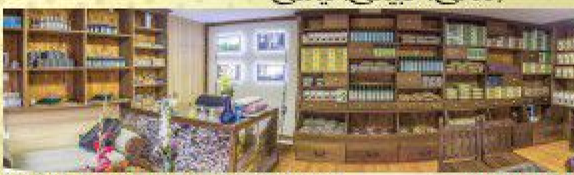

Between Street 1 & 2, Taimani Main Road, Kabul, Afghanistan
Kart-e-4, Next to Allama Higher Education Institute 10799143113
اسي د ټاکنیزو کمپاینونو تبلیغات په ور بیه خپروي

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ioglobal

Internet Services Through Fiber Optic
Wireless Communication Solutions
Wired and Wireless Backbone Solutions
Data Center Engineering and Design
IT Infrastructure Solutions
Security Solutions
Storage Solutions
High-Availability Solutions
Software Solutions and Software Systems
Web-based Information Solutions

House No. 1151, Mayoris Street on Sherpur Main Road, Kabul | Afghanistan
+93 (0) 20 22 131 21 - 4 | info@io-global.com | www.io-global.com | io-global

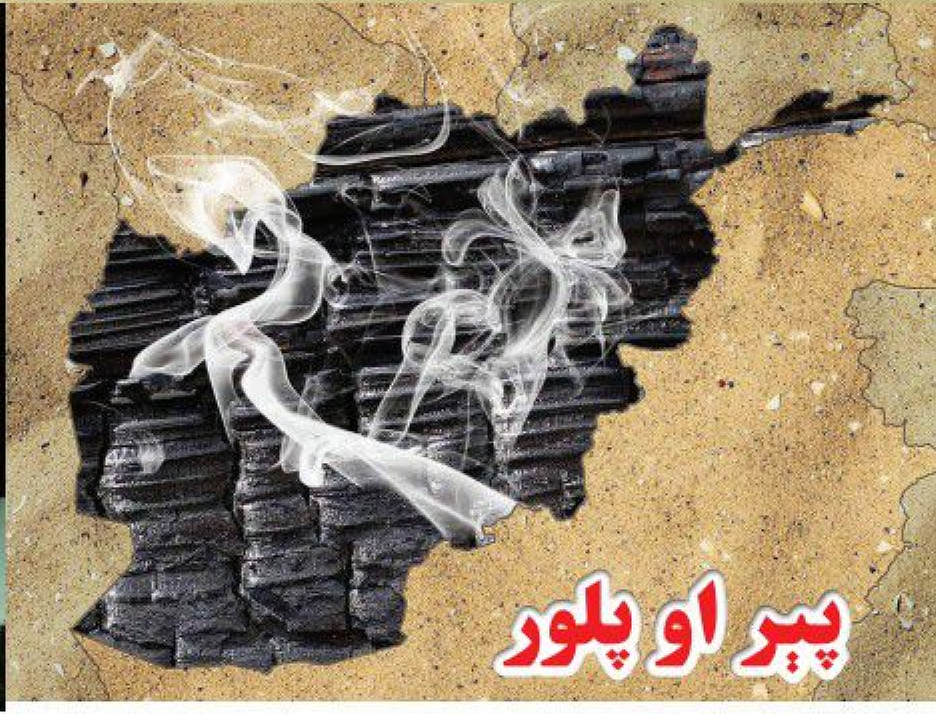

پیر او پلور

عبدالله کرلاني

له خواله رسنیو څخه

دا هغه شنیع تکرار دی چې زه یا بل څوک یې بحیله لیکنه کې له ګرانۍ او قیمتۍ سر وګړو!

د نړیوالې جګړې د مهال خبره ده چې د چرچیل لور ویل چې دوی نښته خلک دي کولچې وخوري. د هر واکمن او شهزادګۍ همدا حال دی...

جنرال مشرف له چې کوم خبریال د دالرو د ګرانۍ خبره را پورته کړه چې کیلو دوه سوه کلداره له رسیدلې ده په یې نو ډېره ورانه ویلې ول چرګان دې وخوري!

وایي، د یوه له لوري دمه خلنه، بل یې سر له پرانې لتولې... دلته د هر څه ګرانۍ او کاختي ده، یوازې د خاورې، وینې او سرونو ارزانې او لیلام لګېدلي، ځکه چې دا خاوره په وینو له اهرل کېدو څخه شوې ده او موږ ګویا له همدغې ځنې جوړ یو!

که خاوره نه وای ارزانه، پېرنګي به زموږ د هېواد یوه برخه د ډیورنډ په چاره نه وای بېله کړې او د دویم نمبر مفکر به حکومت کې به یې پېرې افغان نار نه وای کولې.

دلته هر څه د پلور دي؛ کله په روپیل، کله په ریال، درهم، کلداره، ډالر او ډېرې په کوله پیسو...

فکر، ضمیر، ایمان هر څه د پلور دي، ځینې پر خلکو خیلي دګرې پلوري، ناسې په ځینې نوماندان لیدلي وي چې پر خلکو په هېواد کې خیله مېشتیدنه پلوري، ځینې پېرې خپل مهاجرت، یتیمي، غریبي او ان چې د موږ کوندلون پلوري...

ځینې پېرې خپله انګلیسي پلوري، ځینې پېرې خپل جهاد، ځینې پېرې خپله واکمني او حکومت پلوري او د پېر او پلور دغه لړۍ د سرونو په مقابل کې، د وینو په بدل کې د ویجاړیو په عوض کې غځېدلې...

دلته د هر څه احتکار او انحصار حاکم دی. له جهاد، مهاجرت، تر دیموکراسۍ، کمونیزم، هر څه خپل قیمت لري، هر وار په لوی بیه او کرنسی دغه قیمت د مارکیټ رائج الوقت سکه ګرځېدلې ش.

دلته شریعت هم خپله بیه لري، دغه بیه موږ څو واره په بیلابیلو بڼو او بیو پېرې کړې. د هرې بیې سود زموږ ملا کړه، بلکې بولنه مالنه کړې ده.

موږ د کمونیزم درنه بیه له سود سره پېرې کړه. هره بیه موږ په خپلو وینو او سرونو ورکړه، ځکه موږ اوس یې سره ګرځو، د سر سرې نه لرو، لکوله سرولنه موږ په دغه سوداګرۍ کې بایلل، د سر او دستار سرې مو ونشوای موندلی.

موږ د سرونو پر ځای ګېډې لرو او کولمې ډکې ګرځوو، له سره زیات د ګېډو خیال ساتو، د ګېډو په ډکولو پسې لګیا یو، ځکه څو موږ مفکر هم دویم نمبر را وځي، څو موږ یې د جملې تفکر د هغې لوري بیې په پېرې کولو اړ یو چې نور یې دا ملت لکه کابلیانک کنګال او له افلاس او سقوط سره مخامخ کړی...

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوربند
اونیزه
رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَــلَداً آمِناً
دور سوم شمارهٔ نزدهم، ۱۰ سنبله، ۱۳۹۸

نیولیک

آزار گټلیه اوس وهه د چول مزلونه/ ۲
بختور ملت/ ۳
تر ځمکې لاندې ستوري: د قلم نومورکی سپاهي/ ۴
پایه‌های لرزان/ ۵
دولتي مناصب، نامسلکي افراد او گومارني او د خلکو شکایت/ ٦
د قلم گیله/ ۷
پراډاکس/ ۷
شاندار جشن/ ۸
د مفکر پاچا ملگریو ته دیني مشوره/ ۸
رهبری هستریک/ ۹
تور او سپین/ ۱۰
خواله رسنۍ/ ۱۱
د شخصیت تپه/ ۱۱
په کومو سترگو/ ۱۲
جرأت که د بې حیایۍ انتها/ ۱۲
د سلاکار ناپوهي او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسۍ عکاسي؟!/ ۱۲

اوربند

د تلپاتي سولې لومړی گام
اوربند؛ د ملي جرگې یواځېنی شرط دی
اوربند؛ د روغې جوړې پیلامه ده
اوربند؛ د جگړې مخنیوی دی
اوربند؛ ملي غوښتنه ده
اوربند؛ د هر افغان غږ دی
اوربند؛ د هرې مور هیله ده
اوربند؛ ملي اړتیا ده
اوربند؛ ټیکاو دی
اوربند؛ د سوکالۍ لوری دی
اوربند؛ د بسیاینې لار ده
اوربند؛ د پرمختگ اساس دی
اوربند؛ ژوند دی
اوربند؛ له مرگ سره مبارزه ده
اوربند؛ د بربادۍ مخنیوی دی
اوربند ټینگ کړئ، له اوربند سره کېنئ، پر اوربند راټول شئ.

بسم الله الرحمن الرحیم

سرلیکنه

د سولې پر وړاندې د ځنډ او خنډ ناغیړې

د سولې په خبرو کې ابهام نشته، د امریکایي پلاوي او طالبانو سیاسي دفتر ترمنځ مذاکرات له پیله پر څلورو ټکیو غځېدلي او د میډیا پر وړاندې دي:
۱- د بهرنیو پوځیانو د وتلو مهالویش. ۲- له القاعده او ترهگرو سره د طالبانو پریکون او ضمانتونه.
۳- اوربند. ۴- بین الافغاني مذاکرات.
تر کومه چې امریکایي پلاوي او طالبانو څرگنده کړې، په دوو لومړیو مسایلو توافق ته رسېدلي چې کېدی شي په نږدې ورځو کې وروستی او اعلان کړای شي.
د بهرنیو پوځیانو د لومړي جوپې له وتلو او بین الافغاني مذاکراتو له پیلېدو سره د اوربند له شونتیا هم تر ډېره خنډونه لیرې شوي دي.
د بین الافغاني مذاکراتو په اړه ابهام د اشرف غني له اړخه دی.
ده تر اوسه هغه پلاوی چې له طالبانو سره بین الافغاني مذاکراتو ته کیني نه دی ټاکلی.
غني لومړی دا واده د ورا په کچه پلاوي له ټاکلو رامنځ ته شوی فرصت او چانس ضایع کړ، له قطر کابل ته راغلی الوتکې په دومره شمېر بللي او نابللي میلمانه نشوای ځایولی.
اوس چې د پینځلسو شاوخوا د پلاوی پر غړو توافق شوی، له میاشتې زیاته موده کېږي، چې د حکومت لخوا د پلاوي د غړو نومونه او برخلیک گونگ او مبهم پاتې دی.
د سولې په اړه د غني نارامي او ناغیړي دې کچې ته رسېدلې چې د پلاوي اعلان ته خپله ملا ماته گوري.
د دغه ځنډ حقیقت او مانا څه کېدای شي؟
حقیقت دا دی چې سولې ښاغلي غني ته د خپل تپلي واک د زوال ویره او اندېښنه راولاړه کړې، دغه ویرې او اندېښنې دې د سولې په مخه کې په خنډ او ځنډ اړ کړی، خو سوله اوس ملي، سیمه ییزه او نړیواله اجماع گرځېدلې. د غنی نارامي، ناغیړي به یې له ځنډ سره مخامخ کړي خو د سولې مخه نشي نیولی. ژمی به تېر شي، تور مخي به سکرو ته پاتې وي.

امتیاز
افغانستان
چلوونکي
افغانان
خپرندوی
دانش خپرندویه ټولنه

اړیکي
+93 (0) 788042821 - 0700639383
برېښلیک
spinsahaar@gmail.com
بیه
۲۰ ؋

(c) ketabton.com: The Digital Library

آزار ګټلیه اوس وهه د چول مزلونه

شهرت ننګیال

دغه بده تیږه ده پخپل لاس ایښي -دغي خبرې ته به وروسته راشو- اوس پر دغي پرمختیا غږېږو چې د افغانستان له شاوخوا دوه دېرش میلیونه وګړیو یې سم نیمایي ډاکتران او مفتیان دي. تاسي په یوه مجلس کې خپل یا د بل، کوم رنځ یاد کړئ، د واره به خپله مخه کې د تشخیص، بلکې نسخو کتارونه ومومئ چې نیا یې ددغې ناروغۍ لپاره هغه دارو او معجون کارولي، نیکه یې د همدغه رنځ لپاره د پلانۍ دوا له کارونې رک روغ شو، د پلار شوګر او د اکا فشار یې د هغو او دغو درملو له امله کنټرول دی.
په دې توګه هر یو د هر مرض لپاره شافي او کافي علاجونه او نسخې پخپلو جیبونو کې ګرځوي.
زه چې له ولایته د نسخو، کتنو او درملو له پنډ سره کلي ته ولاړم، کلیوال په پوښتنه یو یو، دوه دوه، له درې څلورو تر اتو په پوښتنه را روان وو، له همدې ځایه د خپل هېواد ددغسې ډاکترانو په شمېر زما سر پوره خلاص شو.
دومره تکړه چې په څو ټکیو پوښتنه به یې له ماشین او ټکنالوژۍ پرته زما ناروغي تشخیص او د درملنې نسخې کتار کړې وې. د کلیوالو او همزولو اجماع په دې راغله چې د سیمې په مشهور شکسته‌بند د هډوکیو او ملا علاج پیل کړم، که هر څو مې ورته ویل، نه مې کوم هډوکی مات دی، نه دې ته ورته بله ربړه را پېښه ده، خو په چا دې منله؟! کلیوال پخپله اجماع ټینګ وو چې له شکسته‌بند د هندوستان مشهور روغتون د خدمت غوښتنه کړې، د سردار عبدالولي هډوکي -چې نور وراسته او کوشیر کېدلی نشوای- د هندوستان اپولو روغتون ترې معذرت غوښتی و، دده په ترلو په څو ورځو کې مات هډوکي له ویلډینګ هم کلک سره ورغلل.
یوه بل چې زما د ناروغۍ په اړه خپل تشخیص سل په دوه سوه کره باله ویل، حاجي صاحب! ته سګ بادو نیولی یې، چې د سپي پوست واغوندې، رک روغ یې!!
که څه هم دده تشخیص زما زړه ته لار موندلې وه چې ځان کې راته وار له مخه د سپي د خاصیتونو پته لګېدلې وه، خو پوښتنه دا وه چې خرباد ولې؟! ځکه چې له خره سره خپل تړاو له سپي مضبوط راته ښکارېده، بله دا چې د سپي پوست د مانا په نړۍ کې هسې له وړاندې هم ما پر مخ غوړولی و، د بل پوست لپاره د خپل همنوع وژل مې پر زړه نشوای اورېدلی.
مفتیان بیا دومره چې دوه دېرش میلیونو کې له نیمایي زیات دربانډې سملاسي بې چون او چرا تور پورې کولی، د واره دربانډې ټاپه وهلی او په صحرایي فتوا یا محاکمه کې دې د سترګو په رپ کې په څلور مذهبه کاپر را اېستلی شي.
ددغه شمېر مفتیانو پرېکړه او فیصله له طالبانو هم چټکه او ګړندۍ را وځي او اعلان یې هم د څو شېبو خبره ده، ځکه چې په خواله رسنیو کې په هماغه لحظه ستا د الزام او محکومیت پرېکړه ډنډوره کولی شي.
ددغو مفتیانو ځینې سرکاري هغه دي، دوی باقاعده له سر کاره د خپلو فتواګانو تنخوا یا معاوضه تر لاسه کوي، دوی ډایرېکټ مفتیان لګېدلي، لکه د پاکستاني ډرامو ډایرېکټ حوالدار، یا د ذوالفقار علي بوټو د وخت ډایرېکټ انسپېکټران چې ضیاء الحق خاني کې در بدر خاورې پر سر ګرځېدل.
زه یو نه، بلکې څو داسې ډایرېکټ ډاکتران PhDs پېژنم چې له باکلوریا، لیسانس او ماسټرۍ پرته یې د پي ایچ ډي سند په غاړه کې ځړولی وي.
د مجازي نړۍ دغه ډایرېکټ مفتیان د حنیف اتمر اختراع ده، هغه دغه بده تیږه -چې ما په پیل کې یاده کړې- ایښې ده.
ده د حکومت، نظام او ولسمشر غني په دفاع کې نه، بلکې د ځان پر ننګه او ملاتړ د جعلي اکاونټو نادوده دود او یو شمېر ژبې پر دغه شر او فساد اخته کړل چې اوس یې د غاړې غور ګرځېدلی دی.
له تاسې څه پرده زما زړه و چې د اتمر له ټکټ سره مل شم، خو د ولسمشر غني یو سلاکار -چې تاسې ټول یې له ما ښه پېژنئ- راته وویل:
«مه کوه! جناب جلالتمآب رئیس صاحب وایي، که ما وګټله او که نه، ګوډۍ یې په خدای که رانه وګټي».
رئیس صاحب وایي:
«زما پیشو پر ما میو، میو. دده له خولې را وتلی ټکی ما په پیشو واړاوه، که نه ده راته ویلي وو، زما کوکری پر ما غپ، غپ».
د سلاکار په وینا، اتمر د رئیس صاحب آزار وهلی. ده په هغه لوښي کې -چې ترې خوړل یې- د متیازو ګستاخي کړې.
خو اسد دانش د آزار مازار په څېر مزخرفات نه مني، دی وایي، اتمر د غني آزار نه دی وهلی، ما په... وهلی او قادر شاه ته پته ده. دا چې دانش په څه شي وهلی او قادر شاه ته د څه پته ده، ماته پته نیشته!

(c) ketabton.com: The Digital Library

بختور ملت

ملا جانان میرخېل

موږ ډېر نېکمرغه یو،
زموږ د روغتیا وزیر د ټولې نړۍ د روغتیا وزیرانو په کچه نړیواله جایزه ګټلې!!

موږ نېکمرغه یو، په لندن کې مو سفیر د اسیایي هېوادو تر ټولو غوره سفیر پېژندل شوی!!

موږ نېکمرغه یو چې د نړۍ دویم نمبر مفکر مو ولسمشر دی! دده خپله خبره ده چې د پاکستان په اشرفیه مدرسه کې یې وړه- لویه دوره کړې. شیخ التفسیر والحدیث همدې ته وایي! ده ځکه له ځان سره د اشرفیې د فارغانو په څېر اشرافي تخلص نه دی لګولی چې په نامه یې دغه مفهوم او تړاو خوندي شوی دی...

موږ نېکمرغه یو چې ولسمشرۍ ته هر نوماند مو له لومړي تر دولسم ټولګي، پوهنتون، ماسټرۍ او ډاکترۍ اول نومره ختلی! په اتلسو نوماندانو کې هر یو پر ځان او خپله بریا دومره غره دی چې یو هم خپل سیال نشي ګڼلی، هر یو سل په دوه سوه کې ځان بریالی پېژني، ځکه خو د جمهوري ریاست لپاره د نویو لاسلیکونو په پخولو لګیا دي.

د معارف، دیپلوماسۍ، روغتیا او... دا حال دی چې ناروغان مو هره ورځ یو په بل پسې د درملنې لپاره د ګاونډي هېواد د سفارت پر وړاندې د وېزو په تمه له ژوند سره مخه ښه کوي!

د ثور له کودتا وروسته به دې چې د هر ملګري سوانح لوستله، په خواریکښه کورنۍ کې به زېږېدلی و، د وروښو په اړخ کې په علمي او متدینه کورنۍ کې زېږون دود و، کابل ته د مجاهدینو په شېوه کېدو، له لایق صاحب پرته هغو ملګرو چې ابو حنیفه او شرعیاتو کې یې څه موده اړولې وه، له ځانو سره مولوي، مولانا او قاضي سریښ کړل.

موږ ډېر نېکمرغه یو چې الله تعالی داسې معصوم جهادي، سیاسي، قومي، مذهبي مشران را بانديې لورولي چې هېڅ تېروتنه یې نه ده کړې! کله یې هم پل نه دی کوږ شوی، چېرې هم تري اشتباه نه ده پېښه، دا په زرګونو لکونو هېوادوال په وبا ناروغۍ مړه شوي، کابل زلزلو او طبیعي پېښو ویجاړ کړی، چېرې ډز نه دی شوی، دوی ټول سپین بازان دي!!

موږ ډېر نېکمرغه یو چې یو رهبر مو د شوروي تېري له امله د پېښور په اشرفیه جوماتو کې خلکو ته د شکر ایستلو تلقین کاوه چې له شوروي یرغل سره په ملت او امت کې متروک جهاد له سره احیا او ژوندی شو!

موږ دومره نېکمرغه، صابر او شاکر ملت یو چې جهادي- سیاسي رهبرانو مو پخپل وار د شوروي/ امریکا په دوړو تېریو ځانونه د شکر په سجده اړ ګڼل!

موږ ډېر نیکمرغه یو چې رهبران مو د هېواد او خلکو د دفاع په جګړو کې داسې بوخت او ډوب وو چې د خپلو ارجمندانو د واده مراسمو ته یې پخپل هېواد کې مخه نشوای لیدلی. دواړو پخپل غیاب کې د بلنې کارتونه ګاونډي هېواد کې ووېشل، مراسم یې د ګاونډي هېواد په هوټلونو کې ونیول، له دوی یو جمهور رئیس او بل صدر اعظم و!!

موږ نېکمرغه یو چې د یوه مشر مور په پېښور کې په حق ورسیده، خو دی د خپل هېواد د فتحې په ورکه پسې دومره لېرې ورک و چې د جنازې کټ پښه یې هم ونشوای نیولی!!

یو بل جنګیالي قوماندان چې ټول واک یې خپل پکول ته را ټول کړی و، کله یې چې په اسلام آباد کې پلار په ترافیکي پېښه کې ومړ، ده یې د فتحو په هوس کې له ډېرې بوختیا په جنازه او تدفین کې برخه وا نشوای خیستلی!

موږ ډېر نېکمرغه یو چې په څو کالو کې مو یو شمېر میلیونران، بلکې ملیاردران شول، نه لاس خوار، نه پښه تڼاکه، وچ په وچ په داخل او خارج کې بې حسابه، بې کتابه پانګې، جایدادونه او سوداګري په بډه ووهلی شوای، دومره بختور چې له مدرسو مو جنرالان او مارشالان را وځي، لا یې مدرسه بشپړه کړې نه وي چې د جنرال، لوی درستیز او مارشال نښې یې پر اوږو لګیدلې وي!!

موږ نېکمرغه یو چې د دولت او حکومت مشران له دباندې د پردیو پر ټاکنو او الوتکو سپاره په تیاره را ته را رسېږي!

موږ نېکمرغه یو چې پر سر د جانکیري د باز له کښېناستو مو ولسمشران انتخابېدلی شي!!

دا زموږ امتیاز، غوراوی او د الله تعالی فضل و کرم دی!

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فضل خداوند که میسر شود
خوانده و نا خوانده برابر شود

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ځمکې لاندې ستوري:
د قلم نومورکی سپاهي

شهرت ننګيال

نور الدين هنريار لومړی ولسمل صاحب لکه لال په ايرو کې موندلی و، په تهکال کې د ولسمل صاحب کور ته په ننوتو به چې سړی په پوړيو بره وخوت، د افغان مجاهد پراخ دفتر ته به ننووت، هنريار مې لومړی په همدغه دفتر کې وليد.

د افغان مجاهد د پيسټېنګ ورځ وه، بېتر کاغذونه پر غولي پراته وو، د ولسمل صاحب اعصاب له ستوماني نور هم خراب وو، خو د بندار ظرافتونو، د پخوانيو خاطرو، تاريخي کيسو له را سپړلو يې د طنز وزرې له نورو ورځو زياتې غوړېدلې وې، ځکه خو له ټولې ستومانۍ سره د هنريار له شونډو د خندا څپه نشواى ټولېدلی.

هنريار را سره په داسې بڼه مخامخ شو لکه له مودو مو له يو بل سره پېژندګلوي وي او د پخې اشنايۍ په مزي پېيلي يو.

د افغان مجاهد خطاطي دده پر غاړه وه، حالات ترينګلي، بلکې ګواښمن وو، چا د مجاهد ولس خطاطي ته زړه نشواى کولی او بيا له ولسمل صاحب سره کار کول هم دومره آسانه نه وو.

دلته لومړنۍ شرط د راز ساتل وو، رازونه او اسرار دې ښايي له ملګريو، کورنۍ او ځان هم پټ ساتلي واى.

هنريار چې د راز ساتلو له ګڼو ازمېښتونو يو په بل پسې بريالی وتلی و، د ولسمل صاحب زړه پرې تکيه او ډاډه و، د ولسمل باور ګټل دومره اسانه نه وو، بايد د رازدارۍ پاخه ثبوتونو ته يې وړاندې کړي واى.

که څه هم ولسمل په ګرانه چاته د رازونو بوختحه پرانيستلى شواى، خو له هنريار يې نشواى رغېدلی، هنريار دا ټول رازونه خپله سينه کې داسې کولپ ساتل لکه کيلي يې چې سمندر ته غورځولې وي. يوازې د افغان مجاهد، ولسمل او موږ نه، د هر چا راز يې راز باله.

د کتاب، مجلې متن- منځپانګه به يې تر هغې خوندي کړې وه چې له چاپه به نه وه را وتلې. دغسې يې په مستعارو نومو د کتاب او مقالو اصليت او حقيقت په کنايه او اشاره هم له چا سره نشواى شريکولی. زه وايم که خاد او ISI هم تر پلټنو لاندې نيولی واى، ښايي کوم راز يې نه واى ترې تر لاسه کړی.

هنريار د خپل ژوند ګاډی د خپل لاس په هنري ګوتو چلاوه، د خطاطۍ له لارې يې خپله کورنۍ پالله، خپله ماته ګوډه يې د خپل هنر په متو رغوله.

په صبر او توکل د کبابيانو پنډغالي په کوچنۍ ختېنه جونګړ ډوله مېنه کې مېشت و، خو پخپل هنر يې دغه ختېنه مېنه داسې رنګينه کړې وه چې ماڼۍ او قصرونه نشواى پسې رسېدلی.

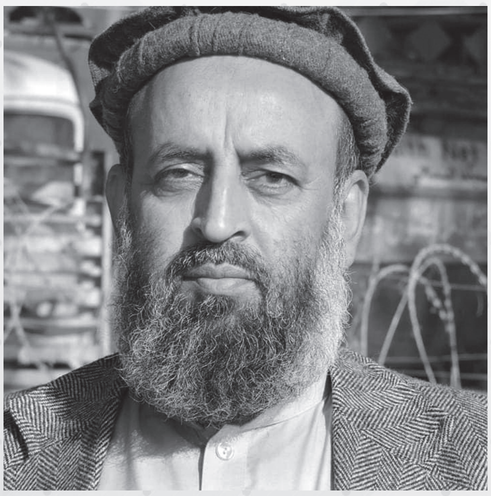

هنريار له چا سره د خطاطۍ يا د پېښورو خبره په کتابت ګوتې نه ماتولې، چنو وهلو ته نشواى ور ګرځېدلی، د خپل هنر بيه يې نشواى ټاکلی.

کله يې هم د کتابت يا خطاطۍ پر بيه خپړې نه دي لګولې، چنې يې نه دي وهلې، د صابر او شاکر انسان په توګه يې د ملګرتيا پاس ساتلی. له لومړني ملاقات يې د خپلې ملګرتيا په خوږو اړولې، په هغسې بڼه او کچه لکه له هر چا سره چې ځان په ملګرتيا اړ ګڼي. ملګرتيا ده خپل مجبوريت ګرځولی و، د بازار او مارکيټ، ګټې او زيان سودا ته يې نوک نشواى نيولی.

د جهاد په وروستيو کې چې مهاجر، د خدای مېلمانه پر لويديز، عربو او پاکستان بوج شول، ګام پر ګام يې پر کډوالو د خپلو نعمتونو ورخونه وتړل، د کبابيانو وړوکی پنډغالی يې په بلډوزرو ونړاوه، د هنريار هنري جونګړه يې هم ويجاړه او له خاورو سره برابره کړه.

د لېونۍ ارمان پوره شو،
په لاره ځي په کاڼو ولي زيارتونه!

هنريار د کچه ګړی پنډغالي ته کډه شو، له سره يې پخپلو هنري ګوتو په پنډغالي کې د دريو جونګړو کورګی آباد، سمسور او رنګين کړ.

د جهادي څېړنو مرکز له تاسيس سره چې د قلم مجلې خپراوي ته زمينه برابر شوه، هنريار پر مجله سربېره د مرکز د کتابونو خطاطۍ ته هم اوږه ورکړه.

ډاکتر اعظم چې د مرکز لپاره امکانات برابر کړل، کبابيانو ته څېرمه بيهاري کالونۍ کې يې ورته دفتر ونيو، له هنريار سره مو اړيکه نوره هم مضبوطه شوه.

په لومړي سر کې موږ ټولو رفيع صاحب، غروال، مرحوم توريالي ځاځي شپه په مرکز کې وه، وروسته چې د رفيع صاحب او غروال کورنۍ راغلې، ما او توريالي ځاځي د جره‌ګانو په څېر کلونه په مرکز کې اړولي وو، هنريار په اونۍ دوو کې له کوره په پخ کړيو خوندورو خوړو نازولو.

هنريار په وروستيو کې د ملي اسلامي محاذ په فرهنګي کمېټه کې دنده موندلې وه، د مجاهدينو عبوري حکومت کې ډاکتر اعظم پوهنې وزارت کې مقرر کړ.

کله چې کمپيوټر د خطاطۍ او خطاطانو ټغر ور ټول کړ، هنريار د کمپيوټر نړۍ ته ور ننووت، په لږه موده کې يې په دغه نړۍ کې د خپلې فتحې د توغ په رپولو ځان ته هغسې ځای وموند چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوې مشهورې پاکستانی چاپخونې په دنده وګوماره.
هنریار په دغه چاپخونه کې خپل جوهر او هنر دومره وځلاوه چې د یادې چاپخونې له اړخه یې د پېښور تعلیمي بورډ د ازموینو ځانګې ته مخه وموندله، د ټولې صوبې د میټرېک ازمویني سوالونه دده په ګوتو کمپوز کېدل. هلته چې د پاکستان ۲۲ ګرېډ افسرانو د ننوتو مخه نشواى موندلی یوه افغان کډوال د ټولې صوبې په کچه د ازموینو برخلیک پخپل لاس کې اخیستی و، که هنریار غوښتي واى، میلیونر به را وتلی و، چې کال کې یې یوه پارچه هم اوټ کړې او سلو تنو ته سوالونه ښودلي واى، د هنریار په ژوند کې به د اقتصادي ناخوالو کومه نښه نه وی پاتې، خو هنریار هلته هم پخپل مضبوط ایمان په ور سپارلي امانت کې کوم خیانت ونکړ.
په ۲۰۰۳ز کې چې له ولایته پېښور ته راغلم، کچه ګړی پنډغالی د کبابیانو په څېر په بلډوزرو پر بل مخ اړول شوی و، نه د جومات نښه پاتې وه، نه د هدیرې شناخته!
د کډوالو په متو او خولو اباد او سمسور پنډغالی د اغزن تار تر منځ اواره دښته ګرځېدلی و. په زړه کې را وګرځېدل، هنریار به په دویم ځلي پنډغالي کې د خپلې مېنې له ویجاړې، څېرته کومه جونګړه موندلی وي؟!
وروسته خبر شوم چې هنریار هېواد ته لېږدېدلی، د ننګرهار روغتیا ریاست کې یې د اداري مدیر په توګه دنده موندلې، ورور مې ډاکتر فضل هادي چې ننګرهار کې دنده لرله د یو بل له حال احوال خبرولو، خو لندن ته د هغه په تلو مې بیا ورسره د اړیکیو بله ذریعه ونشواى موندلی.
میاشت وړاندې ډاکتر فضل هادي د هنریار له ناڅاپي مړینې خبر کړم، دا وخت نږدې څلور میاشتې دده په وفات اوښتې وې، یو وار بیا مې پر ځان تو کړل، له دې بله بدمرغي څه کېداى شي چې څوک دې د خپل خواږه ملګري پر مرګ څلور میاشتې پس خبر شي، نه یې د کټ پښه ونیولی شي، نه یې فاتحه کې لپې پورته کړاى شي، نه یې له کورنۍ سره د غمرازۍ مخه وموميي.
اوښکې او ساندې سرې د وجدان له عذابه ژغورلی شي؟
وایي، هنریار روغ جوړ و چې په دفتر کې د زړه له حملې په حق ورسېد.
هنریار سلګونه ادبي، سیاسي، دیني کتابونه مجلې پخپلو هنري ګوتو کښلي او د چاپ جوګه ګرځولي، خو د بې ارزۍ او ناقدرۍ په کرخت چاپېریال کې د قلم نومورکی سپاهي پاتې شو.

پایه‌های لرزان

مصطفی عمرزی

تشبیه پایه های لرزان، بی شباهت به پایه های سیستم است. منظور افراد و اشخاصی ست که تیم سیاسی حکومت کنونی را می سازند؛ هرچند تظاهر به اراده ی سیاسی، مسوولان را به نمادگرایی رسانه یی کشانده، اما تلاش ها برای احاطه ی سیستم، شبیه پایه های لرزانی ست که سعی می کنند با انبوه سازی، از ارتعاش آن بکاهند.
فکر می شود مشی نادرست حکومتداران کنونی، آنان را هراسان کرده، اما این افاده به این معنی نیست که خود متوجه چنین مساله ای شده اند. عموماً در به دنبال فرصت، از هیاهوی رسانه یی تا جهت کمپاین ها، تیمی که روی شانس ها، امید ها و فرصت های مردم پا گذاشت، از این نیز می ترسد که پرستیژی گروهی کاهش یافته است که برای اولین بار در تاریخ افغانستان، منحصر به فرد، ولو به حد یک شخص، دانسته می شد.
عوامل بیرون حکومت، چه در سطح فشار های تنازع داخلی، چه به سطح تماس های بیرونی، متاسفانه به گونه ای موثر واقع نمی شوند که با درک آن ها، عدم انعطاف حکومت کنونی، وضعیت را خراب تر نکند.
در حالی که صلح، به غایه ی اصلی افغان ها مبدل شده است، صحبت از آرایش نظامی در جوی که طرف مهم حمایت از افغانستان یا امریکا، به تفاهم رو آورده است، حکومت را در تنگنای دیگری نیز خورد خواهد کرد که بدون محاسبه، از حمایت های خارجی، توقع دارد.
آن چه در این میان بسیار مهم می باشد، همسویی سیاست های دولت با جامعه ی جهانی، به ویژه ایالات متحده ی امریکاست. این همسویی به حکومتداران کمک می کند، حداقل با وقایه ی خویش در برابر تبعاتی که پی آمد های صلح دارند، به گونه ای منزوی نشود که از حالا آنان را هراسان می کند.
باوجود نارضایتی ها، تیم حاکم کنونی با وقوف از درون مشکلات، می تواند در حکومتی سهم بگیرد که از رهگذر افاده ی آن ها، آن چه قرار است در آینده، برنامه های رفاهی شوند، از آسیب های بیشتر در امان بمانند.
ارتعاش سیاسی، افزون بر رییس جمهور در سطوح مختلف حکومت، سرایت کرده است؛ هرچند استند افرادی که با محافظه کاری، سعی می کنند از عوارض منش سلیقه یی کنار بمانند، اما اصرار حکومتداران که روی وفاداری حساس است، به گونه ای باعث شده، تعداد زیادتری درگیر سلایق شوند.
حساسیت های بی جا و بدتر از همه غیر منطقی در قبال رویداد هایی که با وزنه ها و توجیهات مختلف رونما می شوند، دولت را از تعقلی که لازم است، دورتر می کنند. در چنین حال و هوایی که ارتعاش سیاسی، راس حکومت را دربر گرفته، این نگرانی را بیشتر می سازند که با تداوم خودشیفته گی یا اصرار بر بقا، امکانات دولتی، به گونه ای ضایع شوند که مثلاً در قبال پروسه ی صلح، سبوتاژ حکومتی، نمایان تر می شود.
هشدار و مراقبت، لازمه های درک عمومی جامعه ی افغانی اند، زیرا صورت حال تنازع، روش ها و فرهنگ سازی ها، ابعادی دارند که بایسته است در میزان منافع، دست آورد ها و حیات مدنی ما، نباید از چشم بیافتند. به این دلیل، پذیرش صلح را به معنی وجوب شرایط بهتر می پذیریم.
شاید شماری با رفتار خاص، به ابعاد موضوع، توجه نداشته باشند. سوء رفتار در افراد و اشخاصی دیده می شود که معاضدت با تیم حاکم را از کل سیستم، مجزا نمی کنند. منطق ما این است که باید با اصلاحات، جلو کسانی را بگیریم که دیگر موثریت ندارند؛ نه این که به نام صلح، نظامی را تضعیف کنیم که به سختی احیاء شده است.
تداوم این منطق، ایجاب می کند اصرار کنیم، پروسه ی صلح با بدیلی توام شود که افزون بر تامین امنیت، نوع ریفورم سیاسی بدیل می شود.
سعی کنیم از ریزش پایه های لرزان حکومت، جلوگیری کنیم. این مامول، با بدیل افراد و اشخاص راس، قوام می یابد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولتي مناصب، نامسلکي افراد او ګومارنې او د خلکو شکایت

لیکوال: ډګروال عبدالاول "بشارت"

زموږ په وطن کې د نورو ستونزو تر څنګ یوه ستره ستونزه د دولت او حکومت په مخ کې همېشه د استخدام یا ګومارنې په وخت کې د خلکو شکایت وي چې ګواکې د ګومارنې په وخت کې اصول او قوانین تر پښو لاندې کېږي او روابط په ضوابطو حاکمیت پیدا کوي، حق حقدار ته نه رسېږي. هغه څوک چې واسطه او وسیله ونه لري، هغوی ته د دولت په دستګاه کې ځای نه پیدا کېږي او...

تر ډېره بریده دا ستونزې په ډېرې وزارتخانو کې واقعیت هم لري او د هېوادوالو شکایت پر ځای دی. دولت مو مسوولیت لري چې د ټولنې د وګړیو د حقوقو د خوندیتوب لپاره پدې اړه لازم اقدامات وکړي او داسې یو معیاري سیستم را منځته کړي چې د یادې ستونزې په له منځه وړلو کې کومک وکړي او د خلکو باور د ګومارنې په پروسه بېرته له سره احیاء کړي.

د ګومارنې په اړه د نړیوالو وضعي قوانینو تر څنګ، د الهي امر مصداق او معنا هم ډېر واضح چې الله ﷻ فرمايي:

اِنَّ اللّهَ يَاْمُرُواكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانٰاتِ اِلاَ اَهْلِهَا! الایة

خدای ﷻ ټولو مسلمانانو ته امر کوي چې امانات مو اهل ته وسپارئ. امانات او اهل دواړه عامې کلمې دي، هره کلمه یوه عامه او پراخه معنا لري؛ مثلاً:

امانات!

امانت شرعاً هر هغه څه ته ویل کېږي چې تاسې ته د یوه کس لخوا در کړل شوې وي چې خوندي بل کس ته وسپارئ، یعنې د تصرف حق پکې ونه لرئ؛

هغه که جنس وي، که خبره وي، مادي وي، که معنوي، که کوم بل څه وي؛ خو مسوولیت یې د خوندي رسولو در سپارل شوی وي؛

دولتي او حکومتي مناصب، چوکۍ مقام او موقفونه هم ټول د ولس او هېواد امانت دي؛

بیت المال او عامه شتمني او... هم امانات دي، دا ټول به د پورتني آیت شریف له حکم سره سم، خپل اهل ته سپارئ، که چېرته یې اهل ته ونه سپارئ، نو مسوولیت یې د هغه چا په غاړه دی، چا چې د تایید او رد صلاحیت درلود.

په بل حدیث شریف کې داسې راځي:

اِذَا وُسِّدَ الْاَمْرُ اِلٰی غَیْرِ اَهْلِهٖ فَاْنْتَظِرِ السَّاعَةَ (الحدیث).

که چېرته یو امر، یا یو کار، یا یو منصب او مقام داسې کس ته وسپارل شو چې اهلیت یې نه درلود، نو د قیامت په تمه و اوسئ!

مفسرین د قیامت د تمې دوه رقمه تفسیر لیکي، یا خو دا ده چې پدې کار سره خدای ﷻ دومره ناراضه کېږي چې نور باید دا نړۍ ړنګه کړي او یا هدف دادی چې خپله به دغه کار چې نا اهله ته سپارل شوی، قیامت به پرې راشي، یعنې تخریب به شي، ړنګ او منهدم به شي، ښه مطلوبه نتیجه به ورنکړي او...

اوس دلته د کار اهلکار ته سپارلو په فلسفه کې ځینې خلک فکر کوي چې دلته د «اهل» مطلب او مفهوم تنها استعداد، علمیت او وړتیا ده، پداسې حال کې چې وړتیا او استعداد، اهلیت نه! بلکې د اهلیت له فکتورونو یا رکنونو څخه یو رکن دی چې د اهلیت ارکان پرې بشپړ کېږي.

په اهلیت کې د استعداد او وړتیا تر څنګ تعهد، سپېڅلتیا، ژمنتیا، منزه وجدان، پاکوالی، احساس، عاطفه امانتداري په کار بشپړ تسلط، بلدتیا، ښه سابقه او نور زیات فکتورونه هم شامل دي چې د اهلیت بشپړتیا تضمینوي.

دا چې په افغانستان کې ډیموکراسۍ بېخي نوی پل اخیستی دی، جمهوریت هم نوی د تجربې په حال کې دی، ملي وحدت هم د معاصر او لرغوني تاریخ هم د بل هر دور او زمان په نسبت په تېرو اتلسو کلونو کې ډېر د پلي کېدنې او تجربه کېدنې په حالت کې دی. انساني او بشري طبقاتي وېشونه او دودیز قبیلوي او قومي تشکیلونه هم لزوماً په ډیموکراتیکو او بشري حرکتونو اوښتي دي. په هېواد کې مو جګړه هم په شدت سره روانه ده او هره ورځ مو هېوادوال قرباني ورکوي، نو ددې هر ډول پدیدو، ستونزو او مشکلاتو د امتحانېدلو او ازمايښت په صورت کې اوس افغانستان دومره امکانات نه لري چې د ګومارنې پر وخت د یو کادر او مدیر د اهلیت ټول رکنونه همزمان امتحان کړي. بس د شرایطو له تقاضا سره سم چې لږ فیټ او برابر شو او ځینې ارکان په یوه کاندید کې موجود شو، بس هماغه سم او وړ کادر دی.

دا ستونزې په مرور د زمان سره کرار کرار حلېږي، ځوانان مو اوسمهال سخت زیات د ویښېدلو، تعالي او ترقي په حال کې دي. که چېرته مو د هېواد اوسنی وضعیت منفي خوا ته تغیر ونکړي او همدغسې مخ په وده او پراختیا روان وي. ډېر ژر به یو وخت داسې راشي چې د افغانستان ۹۰ سلنه مامورین به ټول بلا استثناء د اهلیت ټول رکنونه په ځان کې همزمان ولري او په ټولو معیارونو به برابر استخدام ولرو.

اوسني مجبوریتونه، محدودیتونه، شرایط او حالات باید ټول درک کړو او له خپل دولت سره د شکایت په عوض، د فساد په ضد په مبارزه کې همکار و اوسو.

وطن مو له یوه ستر بحران سره د مخ کېدلو په حال کې دی، له یوې خوا د سولې او روغې جوړې خبرې ګړندۍ او امېدونه زیات شوي دي. له بلې خوا ځینې کړۍ د سولې ددې ملي پروسې د سبوتاژ هڅه کوي او غواړي له درغلیو په ډکو ټاکنو د خپل نامشروع اقتدار لمن وغځوي او له بلې خوا جګړې شدت موندلی او هره لحظه مو له بې ګناه هېوادوالو قرباني اخلي.

ولس په یوه مبهم حالت کې قرار لري، اوس د هېواد ځوانانو ته یو څه کول پکار دي!

یوه اندېښنه چې بېړنی ځواب غواړي:

وطن له ډېر بد وضعیت څخه تېرېږي، د وطن رښتیني خلک څه نشي کولای، ځکه تش لاس دي او هېڅ نوعه اجرائیوي صلاحیت نه لري او نه څوک ورته غوږ نیسي. بد خلک د نظام په رګ رګ کې لکه ماران ور ننوتي، ټول واک او صلاحیتونه، مادي او معنوي امکانات له دوی سره دي، که یې په خلاف غږ پورته کوي غږ دې په مرګ او تهدید در خفه کوي، که نه یې پورته کوې سړی ځورېږي او متضرر کېږي. د سر سړي د کار سړي یو یو مستقیماً په نښه کېږي، وژل کېږي او قاتل یې هم معلوم نه دی. نه چارواکي او حاکمان وطن ته صادق دي، نه سیاسي مخالفین، نه طالب، نه ګاونډیان او نه هم نړیواله ټولنه. یوه ډله دوه پاسپورټه له خارجه را تورید شوي، سره خوله ماشومان چې نه زموږ په کلتور او فرهنګ بلد دي او نه د هېواد په جغرافیه او اراضي خبر دي، د وطن د سرمایې په چور او تالان پسې لګیا دي.

بله ډله د واک او اقتدار د تر لاسه کولو لپاره ولس ته هر نوع دوکه او فرېب ورکوي، بله ډله د مرګونو قباله په لاس د سر سړي لټوي. یوازنۍ هیله مو ځوانان دي، یو څه عاجل اقدام کول پکار دي، که نه ټول لکه پسونه د قصاب په غولي ولاړ یو. ددې وطن نجات پر موږ ټولو فرض عین دی.

دا وطن ددې څو محدودو او معدودو خلکو نه دی، راځئ! ددې وطن د اصلي مالکینو په توګه هم حکومت، هم طالب، هم امریکا او هم ګاونډي ته په زغرده ووایو، په وطن او ارزښتونو مو معامله راته د منلو وړ نه ده! او موږ هېچاته اجازه نه ورکوو چې زموږ په برخلیک تر دې اضافه لوبې وکړي.

زموږ لپاره ژوند مهم دی او ژوند په سوله کې دی، زما غریب او مظلوم ولس د سولې د راتګ لپاره سرې او زرغونې کرښې نه لري، موږ د جګړې توقف د یوه عام اوربند په ترڅ کې غواړو او بس...

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قلم ګیله؟

جبران جبرائیلي

زه چې کله هم د افغانستان په دې غیر یقیني او مجهول حالت د یو څه لیکلو تابعه وکړم او قلم ته ګوتې ور وړم، نو قلم رانه پوښتنه کوي، ته دا لیکل د چا لپاره کوې؟!

کله کله خو رانه داسې نا اشنا پوښتنې کوي چې زه هم ورته ګوته په غاښ شم، ته ولې د یو داسې قوم لپاره لیکل کوې چې ټول عمر یې په وینو کې مزل کړی؟! وینې څښي، وینې تویوي، په وینو کې لامبي، په وینو کې را لوی شوی او په وینو کې مري، خو تر اوسه لا د دوست او دښمن بېلتون نشي کولی؟!!

دوی خو د خپل کور او وطن په ویجاړولو کې لوړ مقامونه لري، په ورور وژنه کې مډالونه اخلي، په غلامۍ نه شرمېږي، تل د بل چا په دروازه کې ولاړ وي، د قسمت فیصلې یې غلیمان کوي، په جنازو او پرې شویو اندامونو یې د چا وېښته قدرې هم نه خوځېږي.

دا خوران خو پخپل کور کې بې واکه او بې کوره دي، د دوی وینه خو له اوبو نه هم ارزانه ده، له وطن نه په فرار فخر او خیراتونه کوي، خو ته بیا هم ددې ناولو، بدمخیو، پردیپالو او دبرهمارو په خاطر ما بار بار سکوندې، ولې؟!!

دوی خو د فارمي چرګوړیو په څېر حلالېږي، خو له خولې آخ قدرې هم نه باسي.

د کونډو او یتیمانو په لښکرو یې زړونه هم نه سوځي، له خدایه هم نه ډارېږي، په مجلسونو او محفلونو کې د فرعون استازولي کوي، د قیامت او اخرت خیالونه یې له سره وتلي دي، د ورور د مرۍ پرې کولو په وخت هم د الله اکبر ناره وهي، د زرګونو انسانانو قاتلانو ته قهرمانان وایي، د خپلو خوېندو-مېندو په لیلام شویو عزتونو غوږ هم نه ګروي!!

د کافر په دوستۍ من- من غوښې اخلي، د انسان او مسلمان په بې‌عزتۍ کې خپل عزت لټوي، تل پردیو ډولونو ته نخېږي، د پردیو قصیدې وایي، د ځمکې خدایانو ته سجدې کوي، قاضیان یې د رشوت په خاطر په خلکو لنګې غواګانې خرڅوي، امامان یې په جوماتونو کې بې تنخوا الله اکبر هم نه وایي...

خو ته بیا هم غواړې د داسې بې ننګو او بې غیرتو لپاره پر ما د کاغذونو مخونه تور کړې!!!

ګوره! دوی ته غلا، رشوت، غصب او بې‌حیایي د مچ وزر هم نه ښکاري، په دې کارونو دوی ځانته ښاغلي وایي! حرام، ناروا، بې ایماني او د خلکو تېر وېستلو ته هنر وایي!!

شرابو، زناګانو او فضول خرڅۍ ته د ازاد خیالۍ نوم ورکوي، د خپل شهرت لپاره عمرې او حجونه کوي، غریب ته لاس ورکول خپل توهین ګڼي، په ودونو کې ډالرې شیندي، خو د هوټل مخې ته ناستو سرتورو ته پدر لعنت او فاحشه وایي...

له خپل کلتوره ناخبره دي، خلکو ته یې اسلام رسولی، خو خلک اوس هم د دوی په مسلمانۍ شکمن دي!!

د خپل سیند او ویالې اوبه ورته مُضر صحت ښکاري، د خارجي اوبو بوتلونه له ځان سره ګرځوي!!!

ګوره جبرانه! زه ددې بې‌غیرته قوم لپاره خپل ضمیر او وجدان د جوارۍ په پړ نه بډدم، د دوی خو اتحاد او اتفاق ته ملا ماته ده په لوی لاس یې پر ځان ښاماران حاکمان کړي، له ګاونډیانو سره د دوی د سیالۍ جذبه صفر ده.

معادنونه یې غله او شوکماران استخراجوي، بازارونه یې له سوالګرو ډک دي، د بچیانو د جسدونو پر ځای یې په تابوتونو کې تېرې خاورو ته سپارل کېږي، خو دوی د بامیانو د بُتانو په څېر هېڅ هم نه وایي...

وطن یې په نړۍ کې لومړۍ درجه فاسد ملک دی، پلازمېنه یې د لسو ککړو هېوادونو د پلازمېنو په سر کې راځي، په جاسوسۍ افتخار کوي، واکداران یې د دوو خرو اوربشې هم نشي بېلولی، مقام او څوکۍ یې په ډالرو پلرول کېږي، د بلند منزلو په ځغل کې یو له بله مخکې کېږي، په پردیو ملکونو کې د سپیو په وینځلو نه شرمېږي، خو د خپل کور د مخې په صفایي ورته ځان سپک ښکاري...

جبرانه! سر خلاص کړه! د خارجیانو سپي بد بوی، غل او پوډري پېژني، خو دا سرکوزي یې په ړنو سترګو په هر څه سترګې پټوي، دوی د نیکونو په کارنامو فخر کوي، خو د خپلې بې‌غیرتۍ ښکرونه نه ویني. په جلسو کې بړ بړ غړېږي، خو له نابلل شویو مېلمنو نه خپل موټر هم نشي مخکې کولی... افسوس چې ته اوس هم ما ددې بې‌ننګو لپاره کاروې!!

دوی خو په ځان‌وژنه کې نړۍوال شهرت لري! هدیرې، مکتبونه، مدرسې او د خدای کورونه سوځوي، د کار سرونه پرېکوي، د برېښنا لینونه پرېکوي، تیاره خوروي، د مدرسو او ښوونځیو دروازې تړي، هر څه ویجاړوي، له مرګونو خوندونه اخلي، دا د فیل په غوږ کې ویده خلک په دې نه ارزي چې ته ورته په زخمې زړه او زخمې ګوتو څه ولیکې!

پخوا دنیا د غوایي پر ښکر ولاړه وه، اوس دوی دنیا پخپلو ښکرونو ولاړه ګوري. دوی خو په رښتیا ویلو د خلکو ژبې پرېکوي، حق لیکونکي قلمونه ماتوي، د خپل ځان د بقا په خاطر د ککریو په پرېکولو بوخت دي، ملایان یې د حج او زکات مسئلې بیانوي، د مسلمانانو په بې ګناه وژلو یې خوله په انبور هم نه خلاصېږي، ځارنوالانو یې د چور شپېلۍ وهلې ده، مانۍ مېشتي یې د معتادینو له علاجه ناعلاجه دي...

ګوره زما ذکر په قرآن‌کریم کې شوی، خو دوی قرآنونه په تاخچو کې ساتي، دوی زما په قدر نه پوهېږي، پرېږده چې دوی له بې شمېره ښځو د حرامو پیسو له ګټلو او ضدِ مرمۍ موټرو نه خوندونه واخلي!!

د دوی اصلاح ګرانه ده، هسې ځان مه ستړی کوه، دلته د پردې تر شا ډېرې بلا کیسې پرتې دي!

ګوره زه او ته د شپږو لسیزو ملګري یو، که دې خاورې بیا نوی (امان، غزنوي، هوتکي او احمد خان وزیږاوه)، نو بیا در سره شپه او ورځ د کاغذونو مخونه توروم، حق وایم، حق لیکم او د حق لپاره هرې قربانۍ ته حاضر یم!

ګوره! زه نه په غارونو ننوځم، نه له وطنه تښتم او نه د چا باداري منم، دا یو بیت زما له خوا دې غم‌ځپلي ولس ته ولیکه چې په نن، پرون او سبا یې سر خلاص شي:

د حالاتو د تونډۍ خبرې څه دي
یو تناکه ده یو چوي بله را خېژي

پراډاکس

اسد دانش

پوهېږئ! غازي امان الله خان ولې هېواد پرېښود؟!!

ولسونه یې مخې ته راغلل، ورته ویې ویل، اې زموږ ګرانه پاچا! موږ چاته پرېږدې؟ ولې رانه ځې؟!

موږ ټول در سره یو، موږ به دا غله او ورسره ټول مله را و پرځوو، وبه یې شړو، وبه یې وژنو! خو ته مه ځه!

پوهېږئ! همایوني ذات څه ورته وویل؟!

هغه ورته وویل: زه نه غواړم زما نېک زامن، زما بد زامن ووژني، زه نه غواړم پدې وطن کې نوره وینه تویه شي...

اوس به را شو دې ته چې زموږ مفکرِ نمبر دو(!) هم غواړي چې د امانِ فصلِ ناتمام بشپړ او اماني فکر له سره ورغوي، د اماني فکر رغوونکي ډېر کړي!

ښه څه دا کار به وکړي، خو دی چې خپله د اماني فکر پلوی ندی دا به ثنګه کړي؟!!

اعلیحضرت غازي امان الله خان خو ان خپلو دښمنانو وطنوالو ته زامن ویل (بد زامن) او د هغوی وژنګ یې نه غوښت! خو مفکرِ نمبر دو لګیا دی هره ورځ د سولې کیسه سبوتاژ کوي، چېلکونه ور اچوي، د امریکې په کانګرېس کې یې لابي‌ګرۍ پیل کړې چې تر سولې ټاکنې اړینې او د افغان ولس لومړیتوب دی!

زه د جانان له غمه مرم ته د خپل ځان له غمه
زاهده ستا ثواب زما ګناه ته چرته رسي

(له فېسبوک څخه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاندار جشن

د هېواد د خپلواکۍ د سلمي کليزې نه څو مياشتې مخکې د افغانستان دولت څو ځلې اعلانونه وکړل، چې سږکال به د هېواد د استقلال ورځ په خورا شاندارو مراسمو نمانځي. د همدې موخې لپاره يې دا هم اعلان کړه، چې د دې چارې لپاره يې په سوونو ميليونه افغانۍ ځانګړې کړې. د يادې خبرې په اورېدو سره ځينو ويل، چې د يوه بېوزله هېواد لپاره، چې خلک يې له لوږې مري، دومره ډېرې پيسې لګول، مناسب کار نه دی، خو ډېرو افغانانو دا استدلال کاوه، چې اوسني سياسي وضعيت ته په کتو او د سلو کلونو په پوره کېدو دا ښه ده، چې د خپلواکۍ ورځ په شانداره توګه ونمانځل شي. د دوهمې ډلې انګېرنه همدا وه، چې له دې سره به د هېواد د داخلي او بهرنيو دښمنانو زړونه وچوي او هم به امريکايانو ته دا جوته شي، چې افغان ملت يو خپلواک او ازادي خوښوونکی ملت دی.

د شانداره جشن د بيا بيا تکرار سره هر يوه دا فکر کاوه، چې د کابل ښار به له رنګه بيرغونو ډک، پر هر سړک به ګروپونه راځړېدلي او د غازي امان الله خان ستر ستر انځورونه به په څلور لاريو کې ولاړ او ټول ښار به ترانو پر سر راخيستی وي.

خلکو همدې ورځې ته سترګې څلور کړې وې، دا سمه ده، چې يوه ورځ مخکې ترې د واده په يوه هوټل کې ناوړه پېښه وشوه، خو دا پېښه کله هم دا توجيه کولای نه شي، چې ګواکې جشن د همدې له امله پيکه شو. د شانداره جشن ټوله خواري په همدې کې راټوله شوې وه، چې د ښار پر څو محدودو سړکونو دې بيرغونه وي او د شپې له خوا دې پر درې څلورو جادو رنګه ګروپونه د ونو لاندې اېښودل شوي وي.

وايي چې (په اخوند ښوروا هم ډېره ده)، د هېواد د امنيتي حالاتو ته په کتو دا هم ستر کار و، چې د نورو کلونو په پرتله په کې حکومت فعال ښکاره کېده، د نړۍ په څو هېوادونو کې د شپې له خوا د افغانستان ملي بيرغ ښودل شو، خو هغو مادي امکاناتو ته چې حکومت ورته ټاکلي و، که وکتل شي، نو دا له ورايه ښکاري، چې په تېر جشن کې هغو چارواکيو، چې لګښتونه يې په لاس کې وو، پوره غبن او بې کفايتي تر سره شوې ده. دغو خلکو په خورا چالاکۍ داسې کار کړی و، چې نه سيخ وسوځي او نه کباب. د دې خبرې د ثبوت لپاره به همدا بس وي، چې د خپلواکۍ د يوه کليپ لپاره مې داسې يو ځای په کار و، چې هورې ډېر ملي بيرغونه وي، خو درېغه ما په ټول ښار کې داسې يو ځای ونه موند. لنډه دا هغه شپه هم راورسېده، چې د خپلواکۍ شاندار جشن يوازې د دارالامان ماڼۍ په پرانيستونکې غونډه کې په کې خلاصه شي. ماڼۍ په رښتيا هم ښه ښکاره کېده، د استاذ اولمير ترانو ستر کيف کاوه، خو ورسره د پسات بېلګې هم جوخت روانې وې. د ولسمشر په راتګ سره يو ډله چاپلوسان د اوږده واټن په تګ سره رېورس روان و. يو کس، چې اوږد بوم (د غږ ثبتولو اله) ورسره وه، په شا روان او له کمرې نه يې د هغه څېره پناه کړې وه. د حيرانۍ ځای دا و، چې هغه ته چا هم ونه ويل، چې له دې کاره دې موخه څه ده؟! دا اله خو هغه وخت پکارېږي، چې څوک خبرې کوي، حال دا چې هغه يوازې مزل کاوه او تا ورته خولې ته نيولې ده؟! قاري صيب ته دې هم خدای خير ورکړي، په تلاوت کې يې داسې عجيب او غريب انداز خپل کړ، لکه خواص يې چې له لاسه ورکړي وي. د غونډې په يوې برخې کې د مستند فلم په نامه يو څه پيل شول. فلم څه د چارواکيو هغه عکسونه وو، چې شپه او ورځ يې په فيسبوک کې خلکويني. که چېرته چاپلوسان او بې هنره خلک نه وای، نو په دومره موده کې په غازي امان الله خان يو ښکلی تاريخي مستند فلم جوړېدای شو. خو پوښتنه دا ده، چې دا کار ولې ونه شو؟ ځواب يې دا دی، چې دلته له ولسمشر نه داسې خلک راتاو دي، چې يا خو په پسات کې ککړ دي او يا هم هنري وړتيا او استعداد نه لري. که داسې نه وای، لږ تر لږه به خو يې ولسمشر ته دا مشوره ورکړې وای، چې داسې چارې څوک کولای شي؟! يوې اداري چې په څلوېښتو کلونو کې د پنځو دقيقو يو تلوېزوني کليپ نه وي جوړ کړی، هغوی به د هنري او مستند فلم په جوړولو څنګه پوه شي. که موږ ووايو، چې د فرهنګي سلاکارانو کمی دی، نو دا خو څکه سمه نه ده، چې سلاکاران خو د ننګرهار د ګلپيانو غونډې خورا ډېر دي.

يو څه هغه وخت عالي کېدای شي، چې کوونکي يې پاک، په کار پوه او په هېواد مين خلک وي. که حکومت د پنځه سوه پر ځای زر ميليونه افغانۍ هم ولګوي، تر هغې چې غله، چاپلوس او بې هنره کدرونه له ځانه لرې نه کړي، نو هېڅ شی به يې هم شاندار نه شي. افسوس دې وي، د هغه خلکو پر حال، چې په پوره بېوجدانۍ يې ځانونه په ځايونو کې ټومبلي، خو په عمل کې بيا خپله وړتيا نه شي جوتولای. همدا ډلې دي، چې کلونه کلونه يې پر ارزښتونو ملنډې ووهلې او لا تر اوسه يې په پوره سپين سترګۍ پر هغه څه منګولې ښخې کړې، چې دوی يې وړ نه دي!!

له فيسبوک څخه

د مفکر باچا ملګريو ته ديني مشوره!

يَأَيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لا تَفْعَلُونَ.

مفسرين د لوړ مبارک آيت په تفسير کې فرمايي:

په دروغو د هغه څه ژمنې مه کوئ چې نه يې شئ تر سره کولی، يا يې د تر سره کولو مخه نه وينئ، يا ګرد سره تر سره کېدلی نشي!

مانا د دروغو وعدې مه کوئ!

هغه څه مه وايئ چې خپله پرې عمل نه کوئ، له نورو هغه څه مه غواړئ چې خپله يې نه تر سره کوئ!

اسلام د عمل دين دی، بلکې اسلام سراسر عمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

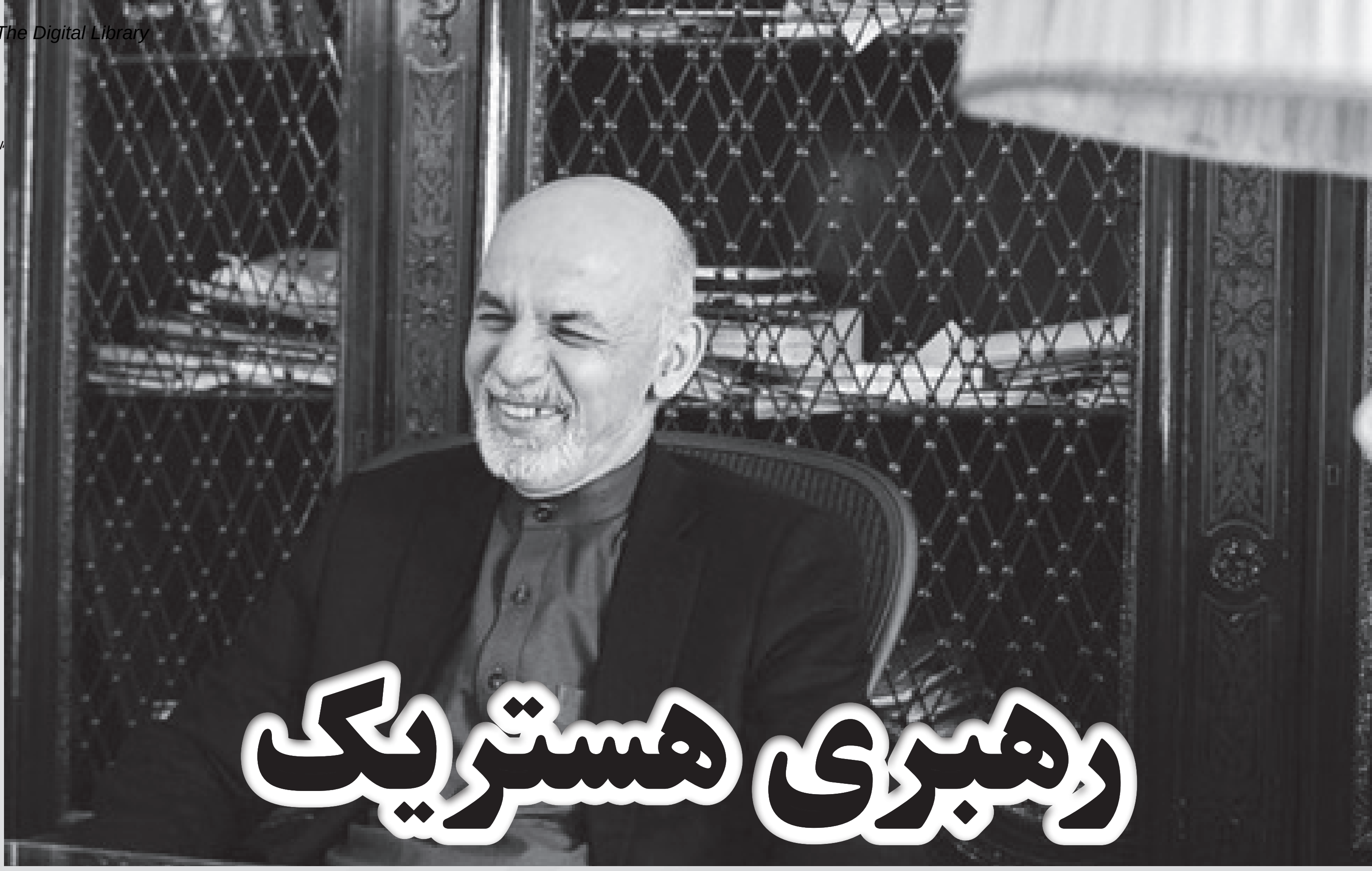

رهبری هستریک

مصطفی عمرزی

سخنرانی ها، فلم ها و تصاویر زیاد دکتور غنی را دیده ایم. او در اکثر آن ها، به عنوان شخص عصبی مزاج، پرخاشگر و تندخو به نظر می رسد. بخشی از این کنش های رییس جمهور، اگر به اثر برداشت او از مسایل است، اما اکثراً ناشی از طبیعت او می باشد. دکتور غنی، قبل از این که در زمینه ی حاکمیت حامد کرزی شناخته شود، اصلاً محسوس نبود.

داستان ها و بالاخره روایت هایی از شیوه ی برخورد مردی که به اصطلاح تر و خشک را می سوزاند، از اوانی که دکتور غنی در رده های دولتی ظاهر شد، میان همه تبادل می شدند.

وزارت مالیه و ریاست پوهنتون کابل، دو نهادی اند که از کارکرد های دکتور غنی، بیشتر به یاد می مانند؛ هرچند در پوهنتون کابل، مدت زیادی نماند، اما کارنامه ی او در وزارت مالیه، تعداد زیادی را آزرده ساخت. عموماً عصبانیت بی حد دکتور غنی که به اثر درگیری او با بیماری سرطان به وجود آمده، باوجود تداوی، اثرات زیادی بر سلامت جسمی او گذاشته است. افزون براین، مقام تفکر دوم که به گونه ی رسانه یی، همه را غافلگیر ساخت، او را به شخصیتی مبدل می کند تا از هر دو رهگذر، انعطاف نداشته باشد.

اعتماد به نفس بیش از حد که گویا پدیده ی «ابرنخبه» واقع شده است، بسیاری را از تنقیدی حذر داد که بایسته بود دریغ نمی کردند؛ هرچند واکنش دکتور غنی به انتقادات، از مهارت هایی بهره می برد که او را قادر ساخته اند در جو تبلیغاتی، مسایل را منحرف کنند. مثلاً در جواب خبرنگاری که گفته بود قدرت را انحصار کرده است، با نمایش طول و تفصیل دولتی و کمیسیون ها، وانمود می کند که در چنین ساختاری که صدها تن در راس قرار دارند، ادعای انحصار مخالفان، نادرست است.

یکی از اقارب من (مرحوم داکتر لیث نوابی) که بی هیچ شائبه ای از زمانی که دکتور غنی در دومین انتخابات ریاست جمهوری با حامد کرزی، پس از داکتر بشر دوست، کم آورد با او همکاری کرده بود و متاسفانه پس از رسیدن متفکر دوم به قدرت، در جمع صد ها تن نخبه گانی که در تیم تحول و تداوم با دکتور غنی، صادقانه کمک کرده بودند، در نخست توهین و بعد طرد می شوند، خاطراتی نقل کرده است که روایت های تاسفبار از شخصیت دکتور غنی بودند.

تا زمانی که اشتباهات فاحش دکتور غنی، مستند نشده بودند، کتمان مشکلات جسمی، روانی و صحی وی، مردم را در ابهام می گذاشت، اما قایل شدن به شرک که در مراسم عاشورا، امام حسین را منسوب به الله کرد و ردیفی از اشتباهات گفتاری که بیشتر جنبه ی مذهبی داشتند، او را به انعطاف اجباری می کشانند. چنان چه آوردم، اعتماد به نفس کاذب، دکتور غنی را در جایی قرار داده بود و می دهد که هیچ کسی را برتر از خودش نمی داند.

اعترافات جان کری، وزیر خارجه ی پیشین ایالات متحده ی امریکا، مبنی بر این که دکتور غنی، تجربه ی سیاسی نداشت، حقیقتِ تلخ دیگری بود که بسیاری از حامیان او بعداً دریافتند. در چنین اوضاع و زمینه هایی، دکتور غنی با خاصیت هیستریک، به فراز و فرود جامعه ی افغانی رو آورد و بدتر از همه، به گونه ای عمل کرد که گویا نیازی به تجربه ندارد.

تلاش کنونی رییس دولت که با تمام توان سعی می کند پروسه ی صلح را مُختل کند، جزو گمان هایی بود که بعضی می کردند. عدم برداشت تنقیدات و مخالفت هایی که اکثراً موجه اند، رخِ ناراحت کننده ی دیگری ست که دکتور غنی با اغماض به حامیان داخلی، به خصوص قشر تحصیل کرده، با تعیینات افراد گمنام و خارج زده که با منطق زبان انگلیسی، در جامعه ای تحمیل می شوند که اگر استثناآت را کنار بگذاریم، 99 درصد مردم ما در مسایل روزمره ی زنده گی، هیچ نیازی به زبان انگلیسی ندارند.

اوج حالت هیستریک دکتور غنی با افزایش صدای او واقع می شود. احساساتی شدن از این منظر، اگر جاذبه ی موقتی ایجاد کند، ثبت و انعکاس رسانه یی آن، به همان میزان تخریش کننده است؛ چه حالت هیستریک، مانع تعقل و خوداری های مورد نیاز می شود.

حکومت وحدت ملی که ابتکار دکتور غنی بود، از همان آغاز برای چیز فهمان پیام داد که متاسفانه این مرد محترم و تحصیل کرده، در ساحه ای وارد شده است که با ظرفیت ها، گذشته و تجربیات او، مصداق کسانی قرار می گرفت که از آغاز انتقادات بر وی، اذعان می کردند گذشته ی کاری او در محدوده های کوچک و بسته ی سیستم غربی که عاری از بوروکراسی های جهان سوم اند، او را از درک دغدغه های عاجز می ساخت که در کشور ما، نیازمند احاطه به تمام نزاکت های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است.

تشنجات هیستریک شخصیت دکتور غنی، حالا به همه جای حکومت، سرایت کرده است. آن چه هنوز امید های ما را از او قطع نکرده اند، تقاضای وسعت نظر به مسایل مهم کشور می باشد. تذکرات به جای او که یک هفته پس از کمک های خارجی، سقوط می کنیم یا استقلالیت سیاسی و اقتصادی، لازم و ملزوم اند، عبارت از دشواری هایی ست که در چهل سال بحران، به ملت افغان تفهیم می کنند تحلیل پیچیده گی های روابط با جهان، به میزان تنوع آن، کشور ما را درگیر می کند. بنابراین، بهتر است با حذر از روش های خودکامه که منافع مملکت و مردم را تهدید می کنند، به عنوان کسی که فرصت یافته بود و روزی باید برود، به جریانی کمک کند که به نام پروسه ی صلح در برابر ما قرار دارد.

برخورد های هیستریک در برابر منافع مردم که بیش از همه منافع شخصی را لحاظ می کند، ما را وار فاز دیگر بحران خواهد کرد که در هیچ کجایش، فرصت های از دست رفته ی جامعه ی جهانی وجود ندارند.

تداوم هیستریک حاکمیت در فضایی که از جغرافیای آن کاسته می شود، چه نوع حکومتی را برجا می گذارد؟ ما در 18 سال حضور جامعه ی جهانی، حتی به حداقل خودکفایی نرسیده ایم؛ اگر درگیر تنازع پس از جامعه ی جهانی شویم، با حاکمیتی تنها می مانیم که ولو دومین متفکر دنیا را داشته باشد، اما شبیه حکومت هایی می شود که تنظیم ها در جنگ های داخلی در چهار گوشته ی کشور، درست کرده بودند.

شرح تصویر:
به باور مردم، دکتور غنی حتی یک عکس هم ندارد که او را در حالت طبیعی نشان دهد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور او سپین صنعت

اروابناد استاد عبدالجلیل وجدي

په تېر پسې...

د سراج الاخبار په دغه ګڼه کې له کورنیو او بهرنیو خبرونو سربېره د مولوي عبدالروف تمهیدي سرمقاله، د مولوي محمد سرور خان واصف یوه قصیده او ځینې نور مطالب راغلي دي.
له بده مرغه د سراج الاخبار لومړنۍ ګڼه وروستۍ ګڼه هم شوه. دا ګڼه د وخت د مستبد حکومت له خوا تر سختې خارنې او کنټرول لاندې راغله، لکه چې ویل کېدل د هند برېتانوي حکومت د هغې له خپرېدو سره موافق نه و، ځکه یې د سراج الاخبار افغانستان د نورو ګڼو د خپرېدو مخه ونیوله. که څه هم د دغه اخبار پېشنهاد د امیر حبیب الله خان د صدراعظم سردار عبدالقدوس خان له خوا منظوره شوې ده، خو شرایط داسې وو چې د وخت مستبدو واکمنانو او انګریزانو د دغسې یو اخبار وجود نه شوی زغملای.
ددې تر مخې لاندې پټ پټ حرکتونه محسوسېدل، مګر یې کاوه چې یو اخبار به دغه حرکتونه ګړندي کړي او ځمکې د مخ توپان ورڅخه جوړولی شي.
د سراج الاخبار افغانستان په بندېدو سره د راج الاخبار افغانستان انجمن تر ځمکې لاندې حرکتونه سره ملګري شو، ځکه خو د دغه انجمن او اخبار یو مهم کار کوونکی مولوي محمد سرور واصف کندهاری د وطن د مشروطه غوښتونکیو د لومړني نهضت په راس کې ودرېد. او د اخبار د چلوونکي او د انجمن د مشر مولوي عبدالروف خان د دوو زامنو څخه د سبا ورځې بنه انقلابیون جوړ شول چې په امانیه دوره کې مهمې دندې ور وسپارل شوې.
د سراج الاخبار افغانستان د بندېدو څخه وروسته چې کومه تیاره شروع شوې وه، هغه د سراج الاخبار افغاني د جریدې په رایستلو سره له منځه لاړله.
محمود طرزي چې د سراج الاخبار افغانیه په تاسیسولو سره یې په افغانستان کې د عصري ژورنالیزم بنسټ ایښی دی، د افغاني ژورنالیزم پلار بلل شوی دی. دی د غلام محمد طرزي زوی دی چې هغه په خپله هم ډېر لوی عالم ، لیکوال او شاعر و.
د ژورنالیزم له نظره متبارز شخصیت هغه څوک وي چې یا یې په خپله لویې پېښې را پیدا کړې وي او یا خو د لویو پېښو په بهیر کې لاهو شوی وي. محمود طرزي د همدغسې یوه شخصیت خاوند و، هم یې د لویو پېښو ځینې را ولاړې کړې دي او هم د پېښو سېلاب دی په مخه کړی دی.
محمود طرزي یوې عالمي مبارزې او په عین حال کې یوې لالهانده کورنۍ ته منسوب و. دې دواړو خصوصیاتو نړۍ د محمود طرزي په مخکې یو غوړېدلی کتاب وګرځوله. حقیقت دا دی چې جهاد او مهاجرت ډېر برکتونه لري چې یوازې د برخې خاوندان ورڅخه ښه ګټه اخیستلای شي.
نامتو شاعر او عارف مولانا جلال الدین بلخي رومي او علامه سید جمال الدین افغاني هم له هغو مهاجرینو او مبارزینو څخه وو. چې د ښکاره او پټو عالمان ډېر شیان یې د سر په سترګو او د بصیرت په لیمو وکتل او ډېر مهم حقایق ورته کشف شول.
مبارزې او مهاجرتونو محمود طرزي داسې د پوهې، فکر او نظر بصیرت او ابتکاري عمل خاوند وګرځاوه. پوهاند حبیبي د محمود طرزي د ظهور ځینې عوامل شرح شوي او لیکي:
په لومړي ګام کې د کورني چاپېریال تر اغېزې لاندې محمد په انګلیسي ضد روحیې سره را لوی شو. کورنۍ یې د همدغې هېواد پالونکې روحیې په لرلو سره په ژوند کې نادودو او ستونزو د زغملو جوګه شوه. خپله محمود هم د ژوند تر پایه په انګلیسي ضد سیاست کې را ولاړ پاتې شو او کله یې هم خپل دغه موډل بدل نه کړ. په دویم ګام کې د ځوانۍ د دوران د پېښو تاثیر هم د هغه د شخصیت په جوړېدو کې د پاملرنې وړ دی. هغه د دنیا په ګوټ ګوټ کې وګرځېد. د نوې دنیا له نویو پرمختګونو سره اشنا شو او دغه هر څه یې له نژدې ولیدل. په دغه وخت کې ترکیبي او عربو ته د اروپا د تمدن نوې نښې نښانې په زیاته پیمانه را رسېدلې وې.
د سید جمال الدین افغاني د افکارو تاثیر هم پر محمود د پاملرنې وړ دی. په دغه وخت کې هېواد پال سید د اسیا د ملتونو ازادۍ ته ملا تړلې وه او د اسلامي هېوادونو د را بیدارولو د هڅو په لړ کې استانبول ته ورغلی و، محمود د خپل پلار د دیوان په قصایدو کې د علامه سید ستاینې لوستلې وې او پلار یې او استاد یې ملا محمد اکرم هوټک تل د هغه په هکله خبرې اترې ورسره کړې وې. کله چې علامه سید استانبول ته ورغی نو سردار غلام محمد طرزي خپل زوی محمود له یو لیک سره یو ځای هغه ته ولېږه. محمود له هغه سره محشور شو او د شرق د ازادۍ غوښتونکیو له پیشوا سره له نژدې اشنا شو. او د ده په افکارو کې یې نوې سپرغۍ وځلولې. په خپله محمود لیکي: علامه سید جمال الدین افغاني د عرفان یو معدن و. زما د اوو میاشتو مصحبت داسې و لکه اویا کاله چې مې سیاست کړی وي... هر وینا او هر جمله یې د رسالو او کتابونو د لیکلو غوښتنه کوي...
په دغو کتنو کې د محمود طرزي هغې کرکې لا زیاتوالی پیدا کړی چې د انګریزانو د تسلط په وړاندې یې لرله. همدارنګه د هغه خپلې ځانګړې هڅې او د نفس په تکمیل کې د هغه تلاش او مجاهدت هم په خاصه توګه د یادونې وړ دی. د ځوانۍ په وخت کې په پښتو، دري، اردو، عربي، ترکي او یو څه فرانسوي ژبو پوهېده او په دغو ژبو کې یې له ادبیاتو څخه زیاته استفاده کوله. او بیا چې د نړۍ په نورو برخو کې وګرځېد، نو په زړه کړو او تجاربو یې نور ډېر څه ور زیات شول.
باید وویل شي چې د محمود پلار غلام محمد طرزي هم د هېواد یو لوی عالم لیکوال او شاعر و. نوموړی په ۱۲۴۵ هـ ق (۱۸۳۰م) کال په کندهار کې زېږېدلی دی. غلام محمد طرزي د امیر دوست محمد خان د دربار په عالمان او امراوو کې داخل و. د امیر شېرعلي خان د دویم ځل پاچاهۍ په وخت کې د هغه او د دربار تر منځ څه ځانګړي اختلافات پیدا شول. په دغه وخت کې هغه زنداني هم شو، له زندان څخه وروسته یې یو کال د انزوا ژوند تېراوه، د امیر عبدالرحمن خان په وخت کې چې د میوند له اتل (محمد ایوب خان) سره هغه امیر جګړه پېښه شوه نو له هغې جګړې وروسته یو شمېر کسان او کورنۍ له هېواد څخه تبعید شوې، له غلام محمد طرزي سره هم د امیر چندان جوړه رانغله. له درېو میاشتو بند څخه وروسته یې له کورنۍ سره یو ځای له هېواد څخه وتلو ته اړ کړ. هندوستان او ورپسې ځینې نورو هېوادونو ته لاړ. غلام محمد طرزي په ۱۹۰۰ م کال کې په دمشق کې ومړ او همالته خاورو ته وسپارل شو.
په ۱۹۰۰ او ۱۹۰۱ م کلونو کې د محمود طرزي په ژوند کې څه عجیبه حوادث منځ ته راغلې. همدغه پېښې د ده په ژوند اغېز کوي. د محمود پلار غلام محمد طرزی له نړۍ څخه سترګې پټوي، امیر عبدالرحمن خان مړي، محمود لپاره افغانستان ته د راتګ اجازه ورکول کېږي.
د نړۍ په ګوټ ګوټ کې د محمود ګرځېدو د ده په ذهن کې د اصلاحاتو او مبارزې، ولولې زیاتې کړې وې. په ډېرو ژبو پوهېدنې، علم او تجربو ددې لپاره زمینه برابره کړه چې امیر حبیب الله خان ته یې نوی زمانه په خوب کې لیدله. ناولونه او نور مهم مطالب یې ترجمه کړل او په دې توګه یې دربار ته لاره پیدا کړه او بیا یې هلته خپل مؤثر رول سرته ورساوه.
محمود په غزني کې زېږېدلی و، پلار یې ځکه وربانږي د محمود نوم کېښود چې دی څه نا څه د سلطان محمود غزنوي کردار تر سره کړای شي. پلار یې ښه ارزو درلوده او هغه کامیابه شوه. محمود طرزي که د محمود غزنوي په څېر ښارونه فتح نه کړل، زړونه یې فتح کړل او ذهنونه ته یې لاره وایستله، سراج الاخبار هر چېرته لوستونکي پیدا کړل.
د سراج الاخبار لومړنۍ ګڼه د هغه په مدیریت په ۱۹۱۱ کې (۱۲۹۰ هـ.ق) کې خپره شوه.
له محمود طرزي سره د سراج الاخبار افغاني په خپرولو کې عبدالهادي داودي (پرېشان) او عبدالرحمن لودین او خو نورو کسانو همکاري لرله.
سراج الاخبار افغانیه چې د ۱۲۹۰ هـ.ش څخه تر ۱۲۹۷ هـ ش پورې خپرونې کړې دي: دا خپرونې په لاندې فورمونو کې وې:
۱. خرونه: اخبار دوه دوله ، داخلي او خارجي خبرونه خپرول. بهرني خبرونه له ځینو خارجي منابعو څخه ترجمه کېدل، ځینې به یې د سراج الاخبار د خبریالانو له خوا هم را ټولېدل او یا رالېږل کېدل.
۲. سراج الاخبار غوښتل چې افغانان د نړۍ د نورو ملتونو په علمي او صنعتي پرمختګونو خبر کړي.
۳. سراج الاخبار د ښځو په باره کې هم بېداروونکي او ګټور مطالب خپرول. زمونږ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد د محرومو ښځو آواز هم د لومړي ځل لپاره د مطبوعاتو په پاڼو کې د سراج الاخبار افغانيه له خو پورته شوی و. ددې اغېزه په را وروسته کې په ښه ډول ليدل کېږي. د ۱۳۰۰ هـ ش کال د حمل په لومړنۍ نېټه د محمود طرزي د مېرمنې (ا-ر) له خوا د ښځې لپاره د ارشاد النسوان جريده منځ ته راغله او د ښځو د نهضت لومړنۍ بېلگې را څرگندې شوې.

٤. هېواد پالنه، يو بل لوی هدف و چې سراج الاخبار افغاني درلود. له هېواد سره مينه د سراج الاخبار له عمده موضوعاتو څخه يوه وه. سراج الاخبار غوښتل چې د خپل عصر په لب او لهجه خلکو ته د ازادۍ خوښووني او مبارزې درسونه ورکړي، څو افغانان وکولای شي چې له خپله لاسه ورکړې سياسي خپلواکي تر لاسه کړي. په سراج الاخبار کې د حی علی الفلاح تر عنوان لاندې د محمود طرزي مقاله د اغېزې او نتيجې له مخه د هېواد د مطبوعاتو له مهمو مقالو څخه يوه ده. او په هند کې د انگرېزانو د استعماري حکومت د وخت واکمن تر فشار لاندې راوستل چې د دغې مقالې گڼه سانسور کړي. په مقاله کې راغلي وو چې:

سراج الاخبار افغاني يک اخبار مسلمان است نه انگريزی است نه جرمنی... نه چينی و نه جاپانی... صرف مسلمانی است.... در مسلمانی هم محض افغانيست هر چيزيکه ميگويد و هر نغمه ايکه می سرايد از نقطه نظر افغانيت ميگويد... حی علی الفلاح ای ملت نجيب افغان...

۵. د سراج الاخبار اسلامي او افغاني روحيې دغه اخبار د سيمې د نورو ولسونو لپاره هم د حالاتو هنداره او د هيلو ترجمان وگرځاوه. مرحوم پوهاند حبيبي ليکي: سراج الاخبار يوازې د هېواد په دننه کې د هېواد د ځوانانو او مشروطه غوښتونکيو د فکرونو هېښووونکی او خپرووونکی نه و. بلکې د هند د ازادۍ د غوښتونکيو خلکو په محافلو کې د ايران په مشروطه غوښتونکيو کې او د مرکزي اسيا په ځوانانو کې چې د خپلسرو مستبدو شاهانو او د استعمار په لمبو کې سوځېدل هم شهرت او محبوبيت لري.

د جنبش مشروطيت در افغانستان ۱۱٦ مخ.

٦. په سراج الاخبار کې تاريخي مسايلو انعکاسو وموند.

۷. له خرافي دودونو سره مبارزه وشوه.

۸. د اعلانونو خپرېدل. د هغو ناولونو په باب زيات اعلانونه چاپېدل چې محمود طرزي ترجمه او چاپ کړي وو.

۹. سراج الاخبار د کوچنيانو لپاره د سراج الاطفال د خپرولو زمينه برابره کړه. دغه اخبار د کوچنيانو او زلميانو د ذهني روزنې او سويې د لوړولو او د دوی لپاره د تفريح د ښې وسيلې په توگه مهم رول درلود.

۱۰. په سراج الاخبار افغانيه کې پښتو ژبې او ادبياتو ته هم د محمود طرزي له خو زياته پاملرنه وشو. هغه به کله په فارسي ژبه د پښتو ژبې په باب ځينې مقالې وليکلې او هم يې خپل ځينې همکاران لکه مولوي صالح محمد خان، غلام محی الدين افغان، عبدالرحمن لودين، عبدالهادي پرېشان (داودي)، مستغني او نور .. دې ته وهڅول چې پښتو د معاصر نثر د پيلامې په زړه پورې آثار خپاره شول. د پښتو نظم له اوړو څخه ددېوانو او بلاگانو د انعکاس درونډ بار لري او د حالاتو د انعکاس لپاره يې غبر ځلانده کړ.

خواله رسنۍ

د شخصيت تپنه

دا کار بايد پخواني ولسمشر حامد کرزي کړی وای. خو چې ويې نکړ د سياسي گټې اخيستو هڅه يې هم چا ونشوای ليدلی. د شخصيت کېښ همدې ته وايي، تپنه همدغسې يو استبداد دی!

که محمد اشرف غني پينځه کاله د مخه واک ته له رسېدو سره سم په يوه فرمان کې په ټولو دولتي ادارو کې د خپل عکس پر ځای د آزادۍ د ملي اتل اعليحضرت غازي امان الله خان د تصوير لگولو حکم ورکړی وای، نن به پرې چا دده لخوا د ناوړې گټې اخيستو او کمپاين ته ددغه ملي قهرمان د شخصيت را ټيټولو تور نه وای پورې کړی.

خو اوس يې د دولت په پيسو د بيت المال په امکاناتو د آزادۍ د سلمې کليزې په پلمه د غازي امان الله خان له عکس سره د خپل عکس لگول له ملي ارزښتونو سره د سياسي لوبو تر ټولو خندنۍ ډرامه رامنځ ته کړې وه.

که ده په رښتيا غوښتلی يا غواړي د اعليحضرت غازي امان الله خان ناتمام فصل بشپړ کړي، نو واک ته له رسېدو سره سم به يې هغه د ملي رهبرۍ پر ستېج را دبره او تصوير به يې دغه ستېج ځلولی وای.

بيا هم که ده د آزادۍ د سلمې کليزې په وياړ په يوه فرمان کې په دولتي ادارو او اماکنو د خپلو فلمي عکسونو پر ځای د امان الله خان د عکس لگولو فرمان ورکړی وای، ښايي نيوکو دومره غبرگونونه نه وای را پورته کړي او دده لپاره به د ختو يا اوړو پوزه گرځېدلې وای. اعليحضرت غازي امان الله خان ټولمنلی ملي شخصيت او د آزادۍ اتل دی، خو له بده بخته له دغه اتل سره د اشرف غني کمپايني چلند په لوی لاس د ځينو لپاره د تنازغ حربه برابره کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کومو سترگو؟

ع. کرلانی

کله چې ولسونه پر واکمنو او سیاستوالو باور له لاسه ورکړي او حکومت ورته د ټگانو باند وبرېښي، عمومي باورونه له زیان سره مخامخېږي، نور نو د ژمنتیا مزي مضبوط نشي پاتېدلی.

د مغزونو فرار له همدې ځایه سرچینه نیسي، له هېواده د بشري ځواک تېښته همدلته زور اخلي.

کله چې په کمپاین کې دروغجن شعارونه، لکه د واک په لومړیو شپږو میاشتو کې د یو میلیون کاري فرصتونو موندل، په ځوانانو کې مصنوعي هیلې له سرابونو سره مخامخ کړي، د کار- روزگار لمن نوره هم ور ټوله کړای شي، د باور کرکېچ خپل اوج ته رسېږي.

عام افغانان پرېږده، ناباوري دومره غوړېدلې چې د مالوماتو له مخې د غني حکومت درېوو وزیرانو، یوولسو والیانو او لسگونو معینانو، رئیسانو او سرکاري مقاماتو له بې خرته ډالري امتیازونو سره سره لوېدیز ته د پناه اخیستو جعلي دوسیې چمتو کړې دي.

دغه بحران دومره غوړېدلی چې ځوان قشر د ژوند په بیه په مرگونو لارو له هېواده په وتلو ځانونه اړ گوري چې یو شمېر یې پر دغو لارو خپل ژوند له لاسه ورکوي.

غني به خاورې کډوال را ستانه کړي!!

د شوروي تېري پر مهال له هېواده د تېښتې لړۍ دومره نه وه غوړېدلې، لکه په تېرو پینځو کلونو کې یې چې زور اخیستی دی.

هغه تیم یا شخص چې له لاسه یې په لکونو هېوادوال په وتلو اړ دي په کومو سترگو له خلکو د بیا انتخاب او رایې هیلې پاللی شي.

همدا د سپین سترگی او بې حیایی انتها ده!!

جرأت که د بې حیایی انتها؟!!

د سپین سترگی او زړه‌ورتیا توپیر د بې حیایی او جرأت تر منځ فرق څومره او په څه کې دی، کومه پیمانه شته چې د دغه توپیر کچه مالومه کړای شي.

غني چې په کومه کچه دولتي امکانات او بیت المال په ټاکنیز کمپاین کې په څومره بېدردی او بې توپیرۍ کاروي، زړوتیا ده که سپین سترگي؟

د پوځي چورلکو، دولتي مقام، او بیت المال د ده بې خرته استفاده جرأت گڼل کېدای شي که د بې حیایی انتها؟!

د دروغو گوډي، که د غني رسوایي او بربادي!

اشرف غني څو ځله په کمپاینی غونډو کې پر خلکو غږ کړی:

«تاسي ووایئ! چې ما چاته بده خبره کړې، چاته مې کنځل کړي؟!!»

ددې مانا دا ده چې دی د بدو خبرو او کنځلو حق او صلاحیت ځانته خوندي گڼي- بدې خبرې او کنځلې د ولسمشر له واکونو او صلاحیتونو پېژني، خو چې نه یې دي کړې، دا یې گویا پر خلکو احسان دی؟!

که نه څوک به ولې بدې خبرې یا کنځلې کوي او هغه هم ولسمشر...

غني دومره کنځلمار را ټول کړي چې ذکر و فکر یې پر کنځلو ولاړ دی. هره ورځ د کنځلو نوې بڼه، ټکي او لغتونه را باسي، د کنځلو او فحش د نوې پرمینالوژۍ په ایجاد پسې لگېدلي دي چې د کنځلو گوډي یې تش شي نورو اپلتو ته مخه کړې... د افواهاتو په خپرولو پسې ولگي، د مستعارو نومونو، جعلي څېرو او اکاونټو تر شا لکه غله پټ اوسي.

په ظاهر کې به غني ته دغه دروغ پخپله گټه تبلیغات برېښي، خو په حقیقت کې د دروغو دغه گوډي د غني د رسوایی، ناکامی او بربادی لپاره بس دي، بل چاته د ستومانی اړتیا نه لیدل کېږي.

دوی وایي، د ډاکتر عبدالله لاس تش دی د کمپاین لپاره ورسره پیسې او منابع نشته!!

ددې مانا دا ده چې ډاکتر عبدالله غبن، درغلي او کرپشن نه دی کړی، تدارکات یې په بډه نه دي وهلي، بیت المال یې نه دی لوټلی، پیسې به یې له کومه کړې وي؟!

ډاکتر عبدالله نه له پاکستان سره پر کرښه د اغزن تار معامله کړې او نه یې د شا لخوا د پي. ټي ایم په خنجر وهلو دغسې یوې بې ننگی ته غاړه ایښې ده.

نه یې د جي. ایچ. کیو په درشل تندی سولولی او نه یې آی. ایس آی ته پر سجده سر ټیټ کړی.

نه یې له مخابراتي کرېډېټ کارتونو وهلې، نه یې ټکس او مالیات خپل کمپاینی حساب ته لېږدولي، که ووټ او رایه په پیسو او بهرني ملاتړ وي، ډاکتر عبدالله یې ښایي ونه لري، خو که د خلکو په خوښه، زور او اراده وي، بیا ډېرې لارې لرې ولاړې!!

ښاغلي غني د پکتیا مرکز گردېز کې د بیت المال په امکاناتو خپلې کمپاینی غونډې ته وویل:

«وزیرانو، کابینې او چارواکیو پکتیاوالو ته دروغ ویلي، جفا یې ورسره کړې، د پکتیا حق یې خوړلی، د مور او میرې چلند یې ورسره کړی، د دروغو وعدې یې ورسره کړې وې».

دروغ له کبیره یا سترو گناوو څخه دي. ظاهر ته په کتو غني پخپلو وزیرانو د دروغو، وعده خلافیو او جفا تور پورې کړی، خو په حقیقت کې یې خپله لمن پر سره اړولې ده.

ده غوښتل پخپلو ملگریو او وزیرانو ددغو تورونو په لگولو ځان تېر او د خلکو له احساساتو سره د لوبو نوې پاڼه را واړوي، خو خلک پوښتنه کوي چې ددغې دروغجنې، وعده خلافۍ او جفا کارې کابینې مشري د چا پر غاړه وه؟!!

چا یې یو په بل پسې پر سینو د صداقت مډالونه ټومبل؟!!

دا ضمانت څوک ورکولی شي چې د غني کابینه به بیاځلي له دروغجنو، وعده خلافو او جفا کارو پاکه اوسي؟!!

غني د ولسمشر -او لکه دی چې وایي، اعلی سر قوماندان- په توگه د خپلو وزیرانو د وعده خلافیو، دروغو او جفاوو پړ او مسوول دی!

دده یاده وینا په حقیقت کې پخپلو دروغو، وعده خلافیو او جفاوو دده خپل اعتراف او گواهي ده!

په شریعت او عُرف دواړو کې اعتراف د مواخذې اصل گڼل کېږي!

د سلاکار ناپوهي او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسی عکاسي؟!

هېوادونه خپلې ملي ټرمینالوژۍ ته د ثابت حقیقت په سترگه گوري، په رسمي څرگندونو او دریځونو -ان نا رسمي ناستو کې- ورته خپله ژمنتیا له پامه نشي غورځولی.

په سیاست کې هر لفظ او لغت خپله ځانگړې مانا لري -یوازې په لویو سیاسي تعاملاتو کې نه- په عام ژوند او د عوامو په کچه هم د لفظونو، ټکو او اصطلاحاتو توپیر څرگند دی.

وخوره، ونغره، موړ شوې، ډک شوې، ښایي په یوه مانا وکارېږي، خو د مفهوم توپیر یې څرگند دی.

ډیورنډ لاین، پوله نه ده، کرښه ده، د څلورم ټولگي زده‌کوونکي هم پدې پوهېږي چې لاین کرښې ته وایي...

بیا دا یوه ټپلې کرښه ده، اوس که د اشرف غني سلاکار را ولاړېږي او پخپلو ارشاداتو کې هغه پوله او سرحد یادوي، ددې مطلب څه کېدای شي؟!!

د سلاکار ناپوهي او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسی عکاسي؟!

د ښاغلي غني ارشد سلاکار ضیاء الحق امرخېل دوې ورځې وړاندې امریکا غږ اشنا ټلوېزیون ته پخپلو خبرو کې اوه ځلې تپلې کرښه پوله یاده کړه.

امرخېل په رښتیا دومره خېله، گوسفندي او ناخبره دی، که د غني پالیسي دغه لوري ته اوښتې ده؟!!

له اغزن تار وروسته پاکستا ن ته د اشرف غني بله ډالی!

لطیف پدرام یوازې نه دی.

د پاکستاني او هندي کشمیر تر منځ وېش ته به چېرې کوم پاکستانی له سرکار تر اپوزیسیون او عام وگړي پوله یا سرحد ونه وایي، بلکې د کنټرول لاین په نامه یې یادوي، زموږ ښاغلي د پاکستان په مینه کی څومره ډوب را وځي؟!!!

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library